

ων· δευτέραν δὲ τὴν κατὰ θεῖαν ἀπειλὴν πεμπομένην, οὐ κατὰ φυσικὴν τάξιν τὴν καὶ ακολουθίαν, ἀλλὰ κατὰ θεῖαν ὀργὴν καὶ θεομηνίαν· οἷα ἦν ἡ τῆ κατακλυσμοῦ καὶ τῶν Σοδομιτῶν καὶ τῶν πρωτοτόκων Αἰγυπτῶν καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ τῶν Χαναανίων ἐξολοθρευσις, καὶ τῶν Ἀσσυρίων ἑπε χιλιάδων ἐν μιᾷ νυκτί, καὶ ἑτέρων πολλῶν ἐθνῶν· ὁμοίως καὶ ἡ ἀλωσις καὶ σφαγὴ καὶ ἐμπρησμός τῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ γινομένη ὑστέρων ὑπὸ Ῥωμαίων διὰ τὴν χριστοκτονίαν· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν πολλοῖς πολλαχῆ ἐπισημασθεῖσα τῆ θανάτου θεομηνία· τρίτη δὲ τῶν κατὰ κρίμα τῆ θεῆ ἀρρήτων κρυμνιζομένων ἡ κατακωννυμένων ἀδικῶν τε καὶ δικαίων, ὡς ἐπὶ τῶν οὐκ τῆ Ἰαβ, καὶ τῶν γινομένων σεισμῶν ἐπὶ τῶν πόλεων· ὁμοίως δὲ καὶ ζωὰς εἶναι δύο· μίαν μὲν τὴν θεοδώρητον, οἷα Ἰησοῦς χριστὸς ἐστίν, καὶ ἡ Λαζάρου καὶ τῶν ὁμοίων· ἄσπυτος δὲ καὶ ἡ θεῖα συμπάθεια τῶν Νινευιτῶν διὰ τῆς μετανοίας· δευτέραν δὲ τὴν κατὰ κοινὴ φυσικῶς προνοίᾳ θεῆ διὰ τῆς τῶν σοικείων εὐτάκτου διοικήσεως καὶ ἀέρος εὐκράτου συνισταμένην· γράφει δὲ καὶ ὁ ἅγιος ἀπόστολος Παῦλος διὰ τῆς ἀναξίας τῶν μυστηρίων μετέχοντας πρὸς Κορινθίους, διὰ τῆ το ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἀρρώστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί· δῆλον γάρ ὅτι διὰ τῆ το ἀπέθνησκον πρὸ καιροῦ ἐκ τῆ ἀναξίας μεταλαμβάνειν, ὅπερ καὶ νῦν πολλοῖς συμβαίνει· ὁ γὰρ ἀναξίως ἐσθίων ὅσι καὶ πίνων, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τῆ κυρίου· καὶ εἰ μὴ νύψαι ὁ τοιαῦτος καὶ διορθάσεται, ἢ θανάτῳ αἰφνιδίῳ ὑποτεσείτα ὡς παιδείᾳ μετριωτέρᾳ (1), ἢ τῆ αἰωνίῳ κολάσει ταμιευθήσεται.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΘΕΟΠΟΛΕΩΣ (2)

περὶ τῶν ἐνθένδε μεθισταμένων.

Οὐδέ τις μὲν ἀνήγγελε σαφῶς ποῦ εἰσιν αἱ ψυχαί, καὶ οἱ μετὰ τὴν διάλυξιν τοῦ σώματος ἀπέρχονται· ὅμως δὲ ἐκ τῶν τῆ κυρίου λόγων μαθητόμενοι, ὅτι αἱ μὲν τῶν δικαίων ψυχαί μετὰ τῆς ψυχῆς τῆ δικαίου ληστοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ ὑπάρχουσιν· οὐ γὰρ διὰ μόνην τὴν τῆ ληστοῦ ψυχὴν χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν τὸν παράδεισον ἠνοίξε· καὶ γὰρ καὶ ὁ θεὸς Ἀγνώστους, περὶ τούτου δευθεῖς καὶ πολλὰ προσευξάμενος, οὕτως ἐώρακεν ἐν τῷ παραδείσῳ τυγχάνειν τὰς ἐναρέτους ψυχὰς· ὡς περὶ δὲ καὶ ἄλλοι καὶ θεοφόροι πατέρες· τὰς δὲ τῶν παντελῶς ἀγίων ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἠνωμένας σὺν ἀγγέλοις καὶ δοξολογούσας θεόν· ὅπου γὰρ τὸ σῶμα, ἐκεί καὶ οἱ ἀσπυτοὶ· τουτέστι θνήσκει ὁ τῆς δόξης κύριος, ἐκεί καὶ οἱ ἅγιοι· τὴν δὲ διαφορὰν τῆ το παραδείσου καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἡ τῆς

alterum divinis minis intentatum, neque id naturali ordine aut cursu, sed divina ira et ultione; veluti illud diluvii et Sodomitarum et Aegypti primogenitorum et Israelitarum in deserto: item Chananaeorum excidium aut Assyrriorum cxxxv milium una nocte, aliarumque multarum gentium. Similiter expugnatio et caedes et inflammatio Hierosolymorum quae suprema accidit a Romanis ob Christi necem; itemque alias saepe contingens a divino furore mors. Tertium genus accidit a divino ineffabili iudicio cum praecipitantur aut infodiuntur iniusti aequae et iniusti; veluti evenit Iobi filiis, itemque civitatibus in terrae motibus. Similiter vitarum genera duo sunt; unum divinitus donatum, veluti anni quindecim Ezechie, item veluti Lazaro et aliis eiusmodi; denique et divina erga paenitentes Ninivitas indulgentia. Alterum vitae genus est commune ac naturale a Dei providentia per elementorum rectam dispensationem aerisque temperiem. Porro sanctus quoque Paulus apostolus eorum causa qui indigne mysteriis communicabant, scribit ad Corinthios: ideo inter vos multi infirmi et aegroti et dormiunt complures. Constat, idcirco eos immaturos obiisse, quia indigne ad sacra accesserant; quod unum etiam multis evenit. Qui enim, inquit, indigno manducat et bibit, iudicium sibi manducat et bibit, non diiudicans corpus Domini. Quod si hic non respiscat vitamque emendet, aut in morte improvisam, ceu moderatiorem castigationem, incidet; aut aeternae poenae addicetur.

ANASTASII THEOPOLEOS PATRIARCHAE

de iis qui vita excedunt.

Ubinam animae sint, vel quonam post separationem a corpore abeant, nemo manifeste nobis nunciare solet. Sed tamen e Domini sermone discimus, iustorum animas cum iusti latronis spiritu in paradiso versari. Neque enim ob unam latronis animam Christus Deus noster paradysum reseravit. Nam et divus Antonius post multas Deo suppliciter oblatas preces, demum vidit in paradiso degere iustorum animas: quam rem alii quoque sacri patres compererunt. Et quidem eorum, qui perfecte sancti fuerunt, animas sociatae angelis Deum collaudant: ubi enim corpus est, illic et aquilae; nempe ubi gloriae Dominus, ibidem et sancti. Porro autem para-

(1) Intelligo hominem qui post secretam certe animi penitentiam violatae eucharistiae repente moritur. Alioqui non levioerem poenam sed duplicem experiretur, mortem videlicet subitam, et damnationem eternam, ut catholica fides docet. (2) Anastasium sinaitam ad Antiochiae cathedram fuisse euectum; hancque urbem temporibus christianis dictam esse Theopolim, satis compertum est. Alterum hoc adfirmat etiam Leoncius contra Nest. III. 19.

ἀρετῆς διαφορὰ ἐργάζεται· ἔλλειψιν γὰρ ἔσχον τινὰ τῆς ἀρετῆς, καὶ οὐ πρὸς τὸ τέλος ἀφικοντο ταύτης μίτρον οἱ διεργόμενοι ἀπὸ τῆς βασιλείας καὶ τοῦ παραδείσου καταξιούμενοι (1). τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὸ πολλὰς εἶναι τὰς τοῖς ἐκλεκτοῖς ἀποκειλημένας μονάς· ὅτι δὲ καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς αἱ τῶν ἀγίων ψυχαί, ὁ Θεότατος βοᾷ Παῦλος· οἶδαμεν ὅτι εἰάν τις ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τῆ σκηνῆ καταλυθῆ, οἰκοδομὴν ἔχομεν ἐκ Θεοῦ οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ διαμαρτύρεται ἐπιθυμίαν ἔχειν τῆ ἀναλύσεως καὶ σύν χριστῷ εἶναι· ποῦ δὲ ὁ χριστός, αὐτός πάντες ὁ μακάριος κράζει, τρόπον τινὰ τῆς γῆς ἀνακουφίζων ἡμᾶς διὰ τῆ λόγου πρὸς ὑψηλοτάτην πολιτείαν· τὰ ἄνω φρεσὶ φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· τὰ ἄνω ζητεῖτε ἕνθα ὁ χριστός ἐστίν ἐν δεξιᾷ τῆ πατρὸς καθήμενος· οὐ τοπικὴν δουλῶν κἀθιδραὴν· σωμάτων γὰρ ὁ σηματοπισμὸς, ἀλλὰ τὸ ἰσότιμον τῆς δόξης παραδεικνύς διὰ τῆς δεξιᾶς· ὡσπερ δὲ τὰς τῶν ἀγίων καὶ δικαίων ψυχὰς ἐν οὐρανῷ εἶναι καὶ ἐν τῇ παραδείσῳ οὐκ ἀμφιβάλλομεν, οὕτω δὲ καὶ τὰς τῶν ἀμαρτωλῶν ψυχὰς πάντα ἢ παλαιὰ καὶ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τῆ φῶς παρὰ κέμπισθαι ὡς ἐν φυλακῇ μαρτυρεῖ· καθάπερ καὶ ὁ χριστός ἐν τῇ κατὰ τὸν πλούσιον καὶ τὸν Λάζαρον παραβολῇ εἴρηκεν· ὅθεν φρεσὶ καὶ ὁ Δαβὶδ, οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς φθῆν· καὶ ἀποστραφέντων οἱ ἀμαρτωλοὶ εἰς τὸν φθῆν· τὸ δὲ εἰπεῖν ἀποστραφέντων σημαίνει ὅτι νῦν ἐκεῖ αἱ ψυχαὶ τούτων ὑπάρχουσιν· ὅσα ἐν τῇ ἀναστάσει ἀνιερχόμενα καὶ ἀπολαμβάνουσα τὰ ἴδια σώματα οὕτω δέχονται καὶ τὴν ἀπόφασιν δικαίᾳ ψήφῳ τῆ ἀδικαστοῦ κριτοῦ λέγοντος, ἀποστραφέντων οἱ ἀμαρτωλοὶ εἰς τὸν φθῆν· ὁ δὲ ὑποστρέφων πάντως ὅθεν ἐξῆλθεν ὑποστρέφει· ὁ δὲ φθῆς τόπος ἐστὶ κατώτατος τῶν καταχθονίων καὶ κατῳδύνης σφόδρα καὶ σκοτεινός· ἐν ᾧ καὶ ὁ χριστός πατερθῶν μετὰ τῆς ἀχράντου ψυχῆς αὐτοῦ, φιλανθρώπως ἐπισκέψατο τοὺς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθήμενους· καὶ αἱ μὲν τῶν ἀγίων καὶ δικαίων ψυχαὶ ἐν θεῷ χάριτι καὶ θυμῷ καὶ χρηστῇ προσδοκίᾳ καὶ ἐλπίδι τυγχάνουσιν· αἱ δὲ τῶν ἀμαρτωλῶν πάλιν ἐν ὀδύνῃ καὶ λυπηρᾷ λυγρᾷ ἀποκαρδοκίᾳ διὰ τὸ προσδοκώμενον ἄλειπὸν μέγα φοβερὸν κριτήριον.

(1) Hinc videmus paradisum intelligi ab Anastasio eorum Abraham et sanctarum animarum ante Christi resur-

rectionem diversorium. Etsi quae postea adduntur phantastica partim sunt, neque satis cum communi doctrina congruant de unica paradisi seu regni caelestis gloria, quamquam diversis gradibus adtributa. In paradiso, non horto amoeno tantummodo, sed sublimioris cuiusdam beatitudinis sede, collocatum fuisse Adamum opinatur Eusebius chron. I. 16. ed. Med. p. 51. Ergo etiam Photii disputatio in amph. VI, eusebianam sententiam, quam aliorum fuisse auguror, respicit atque refutat.

rectionem diversorium. Etsi quae postea adduntur phantastica partim sunt, neque satis cum communi doctrina congruant de unica paradisi seu regni caelestis gloria, quamquam diversis gradibus adtributa. In paradiso, non horto amoeno tantummodo, sed sublimioris cuiusdam beatitudinis sede, collocatum fuisse Adamum opinatur Eusebius chron. I. 16. ed. Med. p. 51. Ergo etiam Photii disputatio in amph. VI, eusebianam sententiam, quam aliorum fuisse auguror, respicit atque refutat.